

خلاصه فارسی

مقدمه: کیست هیداتیک به عنوان یک بیماری زئونوزمهم فراموش شده در منطقه شمال غرب ایران توسط مرحله لاروی سستودی به نام اکینوкокوس گرانولوزوس ایجاد می شود. اگرچه کیست هیداتید به عنوان اولویت بهداشتی مهم مطرح بوده، با این حال هنوز شناختی از ویژگی چرخه کرم بالغ در سگ به عنوان میزبان نهایی در منطقه وجود ندارد. بنابراین هدف از انجام این مطالعه بررسی مورفولوژیک و مولکولی به منظور تعیین موقعیت تاکسونومی و فیلوژنتیک استرین های کرم بالغ اکینوкокوس گرانولوزوس جدا شده از سگ های ولگرد شهر تبریز، می باشد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی که بر روی ۵۱ سگ ولگرد در شهر تبریز در طول سال ۱۳۹۲ انجام گرفت، ایزوله های جدا شده با استفاده از کلید های تشخیصی مورفومتریکی از قبیل طول قلاب بزرگ و کوچک، طول تیغه، بند بارور و توالی ژن میتوکندریال *cox1* مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: تعداد ۱۶ (۳۱.۳٪) سگ از ۵۱ سگ به اکینوкокوس گرانولوزوس آلوده بودند. نتایج اندازه گیری قلاب های رستلومی و بند بارور تنوع درون گونه ها بین ایزوله ها را نشان داد ($p < 0.05$). نسبت طول تیغه به طول کل قلاب، در قلاب بزرگ و کوچک در مقایسه با مطالعات قبلی که روی اسکولس متاستود انجام شده بود، متفاوت بودند. تجزیه و تحلیل توالی ژن میتوکندریال *cox1* سه ژنوتایپ G_1 و G_3 و G_6 و آلودگی توام را نشان داد. تعداد ۱۵ هاپلوتیپ بر اساس آنالیز توالی ها بدست آمد.

نتیجه گیری: این اولین مطالعه همزمان مورفومتریک و مولکولی است که روی کرم بالغ اکینوкокوس گرانولوزوس در سگهای ولگرد ایران انجام شده است. نتایج نشان می دهد که مطالعه بر روی ایزوله های کرم بالغ اکینوкокوس گرانولوزوس می تواند تصویر دقیق تری از طبقه بندی، بیولوژی انگل و پایش سگ های ولگرد آلوده در شمال غرب ایران را نشان دهد.

واژگان کلیدی : اکینوкокوس گرانولوزوس، سگ، ژنوتایپ G1-G6، مورفومتریک، ایران